CZU: 341.222:327.57:351.86 **DOI: https://doi.org/10.59295/pasfpi2025.15**

SECURITATE ȘI PROTECȚIE LA FRONTIERE

BORDER SECURITY AND PROTECTION

ȚÎRLEA Mariana Rodica
Conferențiar universitar, doctor,
Universitatea Creştină „Dimitrie Cantemir”, Bucureşti, România
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-0665-5839
E-mail: rodicatirlea10@yahoo.ro

Abstract*. Security, stability, and border protection require partnerships and collaboration. The relationship between the European Union and the United Nations is a partnership created and developed on common values and principles, characterized by issues of common interest, discipline, organization, and concrete rules. NATO's fundamental objective is to provide security and permanent, immediate and active defense of its members. Issues of a common nature concern security, stability, the fight against terrorism, planning of civil emergency issues, crisis management, the direction of other new cooperations and collaborations with more or less close external states, including the acceding states, for ensuring and maintaining peace, order and peace in the world in democratic conditions.*

Keywords: *Threats, borders, border security, stability, protection, crisis management, security, collective security, stability, risk.*

Jel code: K30, K33.

Abstract. *Securitatea, stabilitatea, şi protecția la frontiere, presupun parteneriate şi colaborare. Uniunea Europeană este un organism de securitate internațional. Relaționarea Uniunii Europene cu Organizația Naţiunilor Unite reprezintă un parteneriat creat şi dezvoltat pe valori şi principii comune, caracterizat prin probleme de interes comun, disciplină, organizare, şi reguli concrete. Obiectivul fundamental al NATO, îl constituie oferirea securității şi apărarea permanentă, imediată şi activă a membrilor săi. Problemele de natură comună vizează securitatea, stabilitatea, lupta împotriva terorismului, planificarea aspectelor de urgență civilă, managementul crizelor, deschiderea către alte noi cooperări şi colaborări cu state din exterior mai mult sau mai puțin apropiate, inclusiv cu statele în curs de aderare, pentru asigurarea şi menținerea în condiții de democrație a liniştii, ordinii şi a păcii în lume.*

Cuvinte cheie: *Amenințări, frontiere, securitatea frontierelor, stabilitate, protecție, managementul crizelor, securitate, securitate colectivă, stabilitate, risc.*

Cod Jel: K30, K33.

Introducere

Tabloul mozaical al amenințărilor la securitate cât şi al posibilelor stări de criză este foarte variat. Contemporaneitatea se confruntă cu multiple riscuri care afectează securitatea atât la nivel statal cât şi la nivel global.

Înmulțirea noilor riscuri și amenințări intensifică aspectele de in certitudine și insecuritate ale mediului global, astfel că, în viziunea următorilor 10-15 ani, ordi-

nea mondială va arăta diferit, ținând cont de faptul că noua dinamică a relațiilor internaționale avantajează încercările comunității euroatlanti ce care țintește construcția unui nou echilibru internațional, capabilă să asigure extinderea și consolidarea libertății și democrației [1].

Tabelul 1. Definiții ale conceptelor

Nr. crt.	Conceptul	Definiția
1.	Amenințări [2]	Acțiunea de a amenința și rezultatul ei. • **1.1.** Manifestare, prin vorbe, gesturi etc. a intenției de a pricinui (cuiva) o neplăcere, un rău. • **1.2.** Pericol, primejdie.
2.	Consiliu de Securitate [3]	Principalul organ permanent al O.N.U., care are ca sarcină fundamentală menținerea păcii și securității international.
3.	Durabilitate [4]	Calitatea a ceea ce este durabil; trăinicie.
4.	Frontiere [5]	Linie naturală sau convențională care desparte teritoriul unui stat de teritoriul altor state sau de întinderi de apă care nu fac parte din teritoriul său
5.	Managementul crizelor [6]	Procesul de pregătire, răspuns și recuperare în fața evenimentelor neprevăzute care pot pune în pericol siguranța publică, stabilitatea economică sau funcționarea instituțiilor.
6.	Organizația pentru securitate și cooperare în Europa (O.S.C.E.) [7]	Numele actual a fost adoptat la 5 dec. 1994 la Conferința la nivel înalt, pentru a sublinia caracterul permanent al organismului. La 1 aug. 1975 a fost semnat Actul Final de la Helsinki, care stabilește principiile de securitate în Europa.
7.	Primejdie[7]	Împrejurare, situație care amenință liniștea, securitatea sau existența cuiva sau a ceva
8.	Protecţie[7]	Faptul de a proteja, de a ocroti, de a apăra; ansamblu de măsuri care protejează; persoană, instituție etc. care protejează; dispozitiv, sistem tehnic etc. care servește la protejare.
9.	PESCO[8]	PESCO - Cooperarea structurată permanent - a fost constituit oficial în 2017 prin Decizia (PESC) 2017/2315 a Consiliului. Este un cadru și un proces pentru consolidarea cooperării în domeniul apărării între acele state membre ale UE care sunt capabile și dornice să facă acest lucru.
10.	Securitate [9]	Faptul de a fi la adăpost de orice pericol; sentiment de încredere și de liniște pe care îl dă cuiva absența oricărui pericol. Protecție, apărare.

Nr. crt.	Conceptul	Definiția
11.	Securitate [10]	Stare de siguranță, de lipsă de primejdie
12.	Securitate [11]	Cardinalul și Generalisimo al Franței Richelieu Securitatea este o categorie nemăsurat mai înaltă de cât măreția.
13.	Securitate colectivă [12]	Stare a relațiilor dintre state, creată prin luarea pe cale de tratat a unor măsuri de apărare comună împotriva unei agresiuni
14.	Stabilitate [13]	Însuşirea de a fi stabil, solid, trainic; soliditate, statornicie; fermitate. Durabilitate, trăinicie. Faptul de a-și păstra locul, de a nu fi mișcat din loc; fixitate. ♦ Situație sigură, fermă. – Din fr. Stabilité.
15.	Trăinicie [14]	Însușirea de a fi trainic, de a dura.

Surse: Autor, Preluate conform trimiterilor bibliografice pentru fiecare concept

Cu privire la conceptul de „securitatea frontierei", în literatura de specialitate s-au conturat câteva opinii, pe care le prezentăm în Tabelul 2.

Tabelul 2. Considerații și definiții ale conceptului de „Securitatea frontierei"

Nr. crt.	Autori	Considerații Definiții
1.	G. Willis, H.	Securitatea frontierei în opinia autorului, este apreciată ca fiind: – fundament pentru măsurarea livrării de securitate; – un efort de control; – scopul căruia este cel de a reduce ilegalitatea fluxurilor ilegale şi nu limitarea (în mod nejustificat) a fluxurilor legale.
2.	R. Hokovsky	Autorul, apreciază că securitatea frontierei poate fi analizată prin prisma a două sensuri distincte: 1. prima semnificație se referă la un domeniu de politică – un domeniu al cadrului politicii publice şi a activităților, inclusive a controalelor la frontier, verificările şi supravegherea frontierei; 2. al doilea sens se referă la un obiectiv de politică care urmăreşte să atingă un anumit nivel de securitate prin activităţi de frontieră: să elimine amenințările la adresa securității care ar putea apărea din cauza lipsei sau deficiențelor în sistemul a frontiereide securitate.
3.	Brawn	Securitatea frontierei este menită să reglementeze migrația, să îmbunătățească eficiența gestionării traficului transfrontalier să asigure respectarea acordurilor comerciale şi a reglementărilor aferente, precum şi combaterea activităților criminale.

Nr. crt.	Autori	Considerații Definiții
4.	Hale G. & Marcotte, C	Securitatea frontierei este menită să reglementeze migrația, să îmbunătățească eficiența gestionării traficului transfrontalier să asigure respectarea acordurilor comerciale şi a reglementărilor aferente, precum şi combaterea activităților criminale.
5.	Côtê–Boucher	Securitatea frontierei este înţeleasă în prezent ca procesul prin care separarea dintre statele-națiune este protejat împotriva amenințărilor externe.
6.	Cebotari Svetlana&Lungu Valeriu	Securitatea frontierei poate fi înțeleasă ca procesul de identificare a amenințărilor şi de preluare a măsurilor de protecție împotriva acestora. Securitatea frontierei poate fi considerat controlul granițelor teritoriale. Asigurarea securității şi a controlului frontierei este funcția esențială a fiecărui stat.

Sursa: Autor, Prelucrat [15]

Ideea de „securitatea frontierei" în opinia autorilor Cebotari S. & Lungu V., este o noțiune care continuă să fie un subiect de interes pentru mulți cercetători. În opinia lor, „Securitatea frontierei" este un concept care este în curs de definitivare.

„La baza constituirii Comunităților şi mai târziu a Uniunii Europene a stat încă de la momentul zero al procesului de integrare europeană, pe lângă alte considerente cunoscute şi nevoia de securitate a statelor fondatoare." [16]

„Integrarea de noi membrii şi angrenarea într-o formă lărgită de cooperare a statelor care nu erau pregătite pentru integrare a constituit mijloace de propagare a securității şi stabilității pe continent. [17, p.13]

„Dimensiunea de securitate şi apărare a UE a luat naştere formal relativ recent la Consiliul de la Cologne din 1998. Principalul instrument al Uniunii de a asigura pace ape continental European a fost integrarea economică, constituirea unui cadru de dialog în care statele membre puteau coopera în domeniul producției de cărbune, şi oțel şi mai apoi şi în alte ramuri ale economiei. Cooperarea statelor membre de atunci în acest areal nu aveau drept țel doar integrarea exclusivă în această sferă, ci comporta şi implicații şi în alte domenii. [17, p.9]

Stabilitatea pe continentul European are la bază 2 axe principale:

1. Extinderea;
2. Parteneriatul.

Extinderea reprezintă un instrument eficient pentru edificarea solidarității într statele membre şi pentru eliminarea posibilitătii de recurgere la conflict armat pentru rezolvarea eventualelor conflicre apărute între acestea. [17, p.13]

„Mediul international de securitate este marcat, în secolul XXI, de fenomenul globalizării. Generată de dezvoltarea fără precedent a tehnologiilor, în special, în

domeniul transporturilor şi comunicațiilor, globalizarea a condus la apariția unor procese de contracție a timpului şi a spațiului, de estompare a relevanței granițelor naționale, ceea ce influenţează considerabil evoluția mediului de securitate internațional. Deşi statele rămân principalii actori ai sistemului international, alături de acestea acționează o serie de actori non-sociali, care au ajuns să constituie, pe arena internaţională, voci cel puțin la fel de sonore cu cele ale actorilor statali." [17, p.9]

„UE și Organizația Națiunilor Unite sunt parteneri naturali în efortul de a construi o lume mai sigură și mai bună pentru toți." [18]

UE sprijină rolul principal al NATO de menținere a păcii şi securității internațional având în vedere că prevenirea conflictelor, managementul crizelor şi restabilirea păcii reprezintă însăşi esența UE, care este un exemplu referitor la modul în care stabilitatea şi prosperitatea pot promova reconcilierea şi înțelegerea. Integrarea europeană a dovedit că poate fi un model pentru cooperare regional şi pentru prevenirea conflictelor.

În acest sens „Dezvoltarea Politicii Europene de Securitate şi Apărare (PESA), va permite UE să răspundă într-un mod mai eficient la cerințele NATO pentru asistenţă şi managementul crizelor. [22]

„Un set de valori comune împărtăşite de toți membrii celor două organizații, faptul că majoritatea statelor membre NATO sunt astăzi şi membre ale UE implicarea activă NATO în garantarea securității europene, susținerea pe care UE a primit-o din partea NATO în ce priveşte dezvoltarea mecanismelor şi a capabilităților necesare gestionării aspectelor de securitate şi apărare duc la formarea unor viziuni de securitate similare la nivelul celor două instituții inter-guvernamentale." [17, p.11]

La acestea se adaugă:

– Cooperarea;
– Consultarea la nivel politic;
– Efortul constante de a evita suprapunerea funcțiilor.

Acestea fac ca modul de raportare la securitate să fie similar.

Evolutiv, despre viziunile strategice de securitate ale celor două organizații fac vorbire:

Tabelul 3. Aspecte comune ale UE şi NATO (revizuite) privitoare la securitate

Nr. crt.	Documente privind viziunile strategice de securitate ale UE şi NATO
1.	Tratatul de la Washington din 4 aprilie 1949
2.	Conceptul strategic al Alianței 24.04.1999
3.	Declarațiile de la Summit-urile organizate la nivel NATO
4.	Strategia Europeană de Securitate pentru UE 12.12.2003
5.	„O Europă sigură într-o lume mai bună"
6.	Etc.

Sursa: Autor

Documente revizuite ca urmare a mutațiilor mediului internațional;

Valori și interese comune;

Au asigurat stabilitatea şi securitatea prin politici de extindere- care este o chestiune vizibila la statele care azi le sunt membre cât şi a statelor în discuție cu care au încheiat parteneriat.

Problemele de natură comună vizează securitatea, stabilitatea, lupta împotriva terorismului, planificarea aspectelor de urgență civilă, managementul crizelor, deschiderea către alte noi cooperări şi colaborări cu state din exterior mai mult sau mai puțin apropiate inclusive cu statele în curs de aderare.

„Eforturile Moldovei de a adera la Uniunea Europeană sunt cruciale pentru a aduce stabilitate, prosperitate și legalitate în țară. Această călătorie nu se referă doar la politică și economie, ci și la schimbarea societății în ansamblu” [19], a declarat Jānis Mažeiks, ambasadorul UE în Republica Moldova.

Raportul Parlamentului la 28 februarie 2024 se axează pe consolidarea sprijinului UE pentru Ucraina; consolidarea parteneriatului cu parteneri și aliați care împărtășesc aceeași viziune pentru a asigura punerea în aplicare cu succes a PSAC; consolidarea capabilităților de securitate și apărare ale UE, în special prin intermediul IEP; importanța completării politicii de securitate și apărare a UE cu alte instrumente civile; consolidarea complementarității cu NATO, asigurând în același timp autonomia strategică europeană; și stabilește ambiția de a transforma UE într-un furnizor internațional strategic de securitate prin stimularea integrării UE în domeniul apărării.” [20]

Statutul de stat membru UE şi NATO a ajuns să reprezinte o garanție pentru stabilitatea, dezvoltarea economică şi politică a statelor.

Pentru posibile amenintări ale situațiilor de criză propunem 11 Etape graduale de lucru.

Tabelul 4. Etape graduale pentru posibile ameninţări alr situațiilor de criză

Nr. crt.	Etape	Lucrări de efectuat la nivel de etapă
1.	Identificarea posibilelor ameninţări ale situațiilor de criză	– Studii de identificare a ariei posibilelor ameninţări de situaţii de criză; – Selectarea posibilelor de situații de criză; – Analize pe situații de criză selectate; – Obținerea rezultatelor; – Verificarea rezultatelor obținute în vederea construirii unei Liste cu posibile situații de criză.
2.	Obținerea Listei cu posibile situații de criză	– Pe baza rezultatelor din Etapa I, se va întocmi o Listă cu posibile situații de criză.
3.	Aplicarea Analizei de risc pentru posibile situații de criză selectate	– Identificarea ameninţărilor; – Estimări de riscuri; – Evaluări de riscuri; – Estimarea posibilelor efecte; – Soluții de răspuns la ameninţările pentru posibile situații de criză selectate;

Nr. crt.	Etape	Lucrări de efectuat la nivel de etapă
4.	Obținerea unui Program de Criză	– Elaborarea unui Program de Criză, pliat pe Listei obținută cu posibile situații de criză
5.	Managerierea riscurilor la nivel de amenințări	– Desemnarea unei echipe cu sarcini de răspundere precise
6.	Identificarea din timp a situațiilor de criză	– Acțiuni bazate şi pe inteligența artificială
7.	Simulări pentru acțiuni anticipate de răspuns la situațiile de criză	– Acțiuni bazate şi pe inteligența artificială
8.	Acțiuni anticipate de răspuns la situațiile de criză	- Acțiuni bazate şi pe inteligența artificială
9.	Evaluarea consecințelor situației posibile de criză apărute	– Evaluarea pagubelor de orice natură
10.	Restabilirea stării inițiale	– Atingerea stării de dinaintea crizei
11.	Analiza crizei apărure	– Efectuarea de analize post-criză

Sursa: Autor

Concluzii:

Relativ la conceptele de „securitatea frontierei” şi „securitatea frontierelor”, apreciem următoarele:

– cele două concepte nu se suprapun ca sferă de cuprindere;
– conceptul de „securitatea frontierelor”, ca sferă de cuprindere este mai larg şi include şi conceptul de „securitatea frontierei”;

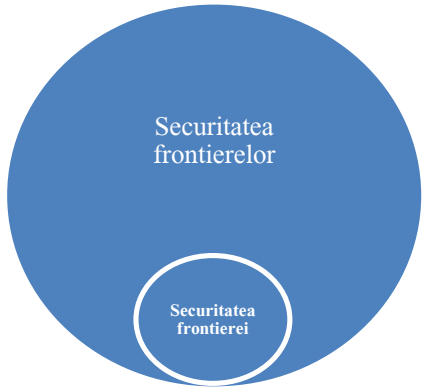

Figura 1. Sfera securității frontierelor

Sursa: Autor

– conceptul de „Securitatea frontierei” vizează securitatea frontierei naționale ale unui stat;

– conceptul de „Securitatea frontierelor” vizează securitatea frontierelor multinaționale ale unor state;

Ca şi argumente, facem trimitere la următoarele aspecte:

1. Existența Comunității euroatlantice;
2. Obiectivul PESCO, introdus de articolele 42 alineatul (6) și 46 ale Tratatului privind Uniunea Europeană și Protocolul 10, vizează misiuni și operațiuni naționale și multinaționale (UE, NATO, Organizația Națiunilor Unite etc.). PESCO a fost constituit oficial în 2017 prin Decizia (PESC) 2017/2315 a Consiliului;

3. Unul din scopurile pentru care a fost conceput PESCO este acela de a îmbunătăți capacitățile UE în domeniul securității internaţionale [9];

Observăm deschiderea Uniunii Europene:

– cu statele în curs de aderare – inclusive Republica Moldova;
– către alte noi cooperări cu state din exterior mai mult apropiate;
– către noi colaborări cu state din exterior mai puțin apropiate;

Literatura de specialitate menționează faptul că, Politica Uniunii Europene de Vecinătate cu Republica Moldova, „este principalul instrument al statelor din Europa folosit în relațiile cu Uniunea Europeană, de aceea trebuie subliniate elementele caracteristice Dimensiunii Estice, aceasta fiind diferită de dimensiunea Sudică, prin faptul că țările din această regiune nu se află pe continentul European şi nu sunt vecini direcți ai Uniunii.” [21, p.488,489]

Acordul de Politică Externă şi de Securitate Comună;

Politici Europene de Securitate şi de Apărare;

Parteneriatul Estic pentru perspectiva integrării;

4. Acorduri de asociere;
5. Tratate.

În opinia noastră conceptul de „Securitatea frontierelor” implică participarea mai multor state privitor la luarea de măsuri colective comune reale de cooperare, colaborare, prevenire şi de control la frontiere privitor la persoane, bunuri, mărfuri, operațiuni multinaționale de prevenire şi de securizare a amenințărilor, de apărare, politice şi mediu, în scopul asigurării stabilității, a liniştii şi a păcii statelor implicare, inclusiv prin utilizarea inteligenței artificiale.

În opinia noastră conceptul de „Securitatea frontierei” presupune măsuri interne naționale specifice ale fiecărui stat de identificare, prevenire şi control la frontiere privitor la persoane, bunuri, mărfuri, operațiuni de prevenire şi securizare a amenințărilor, de apărare, şi de mediu în scopul asigurării stabilității, a liniştii şi a păcii, inclusiv prin utilizarea inteligenței artificiale.

Referințe bibliografice:

1. Revencu Alexandru Securitatea persoanei în actuala ordine mondială. Repozitoriul Institutului de Administrație Publică, În: Revista Economie Socială , 2022, nr. 5(5), pag. 96-105. ISSN 2587-4179

2. [accesat: 04.04.2024]. Disponibil: https://dexonline.ro/definitie/amenin%C8%9Bare
3. Dicționar de neologisme
4. [accesat: 04.04.2024]. Disponibil: https://dexonline.net/definitie-durabilitate
5. Dicționar de sinonime
6. Sanda Sandu, Proiectul: „Campania de informare privind obiectivele politicilor de securitate în Republica Moldova". [Accesat: 04.04.2024]. Disponibil: https://pisa.md/wp-content/uploads/2024/09/MANAGEMENTUL-CRIZELOR.-GESTIONAREA-EFICIENTA-A-CRIZELOR-1-1.pdf
7. Dexonline, [accesat: 04.04.2024].
8. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/glossary/pesco-permanent-structured-cooperation.html
9. Dicționarul explicativ al limbii române, ediția a II-a
10. Dicționar de neologisme
11. Revencu Alexandru Securitatea persoanei în actuala ordine mondială. Repozitoriul Institutului de Administrație Publică, În: Revista Economie Socială , 2022, nr. 5(5), pag. 96-105. ISSN 2587-4179
12. Dicționarul explicativ al limbii române, ediția a II-a, [accesat: 04.04.2024]. Disponibil: https://dexonline.net/definitie-stabilitate
14. Dicționarul DEX explicativ al limbii române, ediția a II-a
15. Cebotari Svetlana&Lungu Valeriu, „Securitatea frontierei de stat a Republicii Moldova în contextual Agresiunii militare a Federației Ruse asupra Ucrainei", Revista Moldoscopie, 2024, pag.36-37, 43.
16. Țuțu Pişleag&Cătălin Andruş, „Considerații privind mecanismul de securitate European", Revista studii politice, relatii internationale şi studii de securitate, Vol. II, ED. Universității „Lucian Blaga" Sibiu, pag, 220
17. Teodor Frunzeti, (2010), „Complementaritatea viziunilor de securitate ale NATO şi UE", Revista studii politice, relații internaționale şi studii de securitate, Vol. I, ED. Universității „Lucian Blaga" Sibiu, pag, 13
18. [accesat: 04.04.2024]. Disponibil: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/sustainable -development-goals/eu-and-united-nations-common-goals-sustainable-future_ro
19. [accesat: 04.04.2024]. Disponibil: https://euneighbourseast.eu/ro/news/latest-news/raport-agendele-onu-si-ue-interconectate-intru-sustinerea-viitorului-european-al-republicii-moldova/
20. [accesat: 04.04.2024]. Disponibil: https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/159/politica-de-securitate-si-aparare-comuna
21. Zamfir Mădălina, „Republica Moldova în cadrul politicii europene de vecinătate", Revista Revista studii politice, relații internaționale şi studii de securitate, pag. 488-489